

Ad eversionem superbiae

Πρὸς καθάρσεις ὑπερηφανίας

Ματαία πᾶσα ἄσκησις, πᾶσα ἐγκράτεια, πᾶσα ὑποταγή, πᾶσα ἀκτημοσύνη καὶ πᾶσα πολυμάθεια ταπεινοφροσύνης ἐστερημένη. Ὡσπερ γὰρ ἀρχὴ καὶ τέλος τῶν ἀγαθῶν ὑπάρχει ἢ ταπεινοφροσύνη, οὕτως ἀρχὴ καὶ τέλος κακῶν ὑπάρχει ἢ ὑψηλοφροσύνη. Πολύτροπον δὲ καὶ πολύμορφόν ἐστι τοῦτο τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα. Ὅθεν καὶ πάντων κατακυριεύειν ἀγωνίζεται καὶ ἕκαστον, δι' ἧς μετέρχεται μεθόδου, ἐν αὐτῇ ἴσθησιν αὐτῷ τὴν παγίδα. Τὸν σοφὸν διὰ τῆς σοφίας· τὸν ἰσχυρὸν διὰ τῆς ἰσχύος· τὸν πλούσιον διὰ τοῦ πλούτου· τὸν εὐμορφον διὰ τοῦ κάλλους· τὸν εὐλαλον διὰ τῆς λαλιᾶς· τὸν εὐφωνον διὰ τῆς καλλιφωνίας· τὸν εὐτεχνον διὰ τῆς εὐτεχνίας· τὸν εὐστροφον διὰ τῆς εὐστροφίας. Ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς πνευματικούς πειράζων οὐ παύεται. Τῷ μὲν ἀποτακτικῷ διὰ τῆς ἀποταγῆς· τῷ δὲ ἐγκρατεῖ διὰ 85 τῆς ἐγκρατείας. Τῷ ἡσυχῷ διὰ τῆς ἡσυχίας· τῷ ἀκτῆμονι διὰ τῆς ἀκτημοσύνης· τῷ πολυμαθεῖ διὰ τῆς εὐμαθείας· τῷ εὐλαβεῖ διὰ τῆς εὐλαβείας· καὶ τῷ γνωστικῷ διὰ τῆς γνώσεως· ἢ δὲ ὄντως γνώσις τῇ ταπεινοφροσύνη συνέζευκται. Οὕτως οὖν σπουδάζει εἰς πάντας ἐνσπεῖραι τὰ ἑαυτοῦ ζιζάνια. Διὸ ὁ Κύριος ἐπιστάμενος τὸ χαλεπὸν τούτου τοῦ πάθους (ὅτι ὅπου δ' ἂν ριζώσῃ, ἀχρειοὶ ἐκείνον τὸν ἄνθρωπον σὺν τῇ ἑαυτοῦ ἐργασίᾳ) ἔδωκεν ἡμῖν τρόπαιον κατ' αὐτοῦ, τὴν ταπεινοφροσύνην, εἰπὼν· ὅταν πάντα τὰ διατεταγμένα ὑμῖν ποιήσητε, λέγετε, ὅτι δοῦλοι ἀχρειοὶ ἐσμεν. Τί οὖν ἐπισπώμεθα εἰς ἑαυτοὺς τὴν κουφότητα καὶ φρενοβλάβειαν, τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· εἰ δέ τις δοκεῖ τι εἶναι μηδὲν ὢν, φρεναπατᾶ ἑαυτόν· τὸ γὰρ ἔργον αὐτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἔξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον. Τί οὖν ἀπατῶμεν ἑαυτούς, ἐπαιρόμενοι κατ' ἀλλήλων, ὡς ἐπίδοξοι κατὰ κόσμον τοὺς μετριοτέρους ἐξουθενούντες; Εὐρίσκομεν γὰρ τὸν Κύριον διδάσκοντα, ὅτι τὰ ὑψηλὰ ἐν ἀνθρώποις βδελυκτὰ παρὰ τῷ Θεῷ. Ἄλλ' 86 ὡς ἐγκρατεῖς κατὰ τῶν ἀσθενεστερῶν ἐπαιρόμεθα; Πάλιν ἐλεγχόμεθα ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστάνων, ἐκεῖνος δόκιμὸς ἐστιν, ἀλλ' ὃν ὁ Κύριος συνίστησιν. Ἄλλ' ὡς περισσῶς κοπιῶντες ἐν τῇ διακονίᾳ, μέγα φρονοῦμεν κατὰ τῶν ἡσυχάζοντων; Ἄλλ' εὐρίσκομεν τὸν Κύριον τὴν Μαρίαν ἐπαινοῦντα μᾶλλον, ὅτι τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο. Ἄλλ' ὡς ἡσυχοὶ ἐπαιρόμεθα κατὰ τῶν περισπωμένων ἐν τῇ διακονίᾳ; Εὐρίσκομεν πάλιν τὸν Κύριον διδάσκοντα καὶ λέγοντα· οὐκ ἦλθον διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ θεῖναι τὴν ψυχὴν μου λύτρον ἀντὶ πολλῶν. Ὡστε παντάπασι παραιτητέον τὴν ὑψηλοφροσύνην. Ἄλλ' ὡς ἐν ἐρήμῳ τόπῳ καὶ ἐν κεκονιαμένοις καθεζόμενοι μεγαλοφρονοῦμεν; Ἄλλ' οὐδὲν ἡμᾶς ὀνήσει τὸ ἔργον τοῦ τόπου μὴ ἐργασαμένους ἐν ταπεινοφροσύνη, τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος, μὴ σκοπεῖν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια. Ἄλλ' ὡς ἐν λάκκῳ ἢ σπηλαίῳ οἰκοῦντες φυσιοῦμεθα; Σύμβολα ταυτὰ ἐστὶ νεκρώσεως, καὶ τῶν γηίνων 87 πραγμάτων ἀμεριμνία. Ὁ οὖν ἐπελέξω σαυτῷ πρὸς κατόρθωσιν ἀρετῆς, μὴ ἔστω σοι εἰς ἔκπτωσιν ὑπερηφανίας· καὶ ὁμοιωθεὶς ἀσυνέτῳ χαλκεῖ τὸ ἑαυτοῦ ἔργον μὴ ἐπισταμένῳ, καὶ ἀντὶ βώλου σιδήρου ξύλον πειρωμένῳ πυρῶσαι. Δέον οὖν ἰσχυρῶς ἐπιλαβέσθαι τῆς ταπεινοφροσύνης. Ἀλλὰ πλούσιος εἶ, καὶ δικαίου μέτρα ἐπέχεις; Ἄλλ' οὐκ ἀφίκου εἰς τὰ μέτρα τοῦ Ἀβραάμ, ὃς ἔλεγεν ἑαυτὸν γῆν καὶ σποδόν. Ἀλλὰ φροντίδα λαοῦ ἐγκεχεῖρσαι; Καὶ Μωυσῆς ἀνεδέξατο φροντίδα λαοῦ· μετὰ γὰρ τὸ πατάξαι τὸν Θεὸν τὴν Αἴγυπτον ἐν χειρὶ Μωυσῆ καὶ Ἀαρών, καὶ καταξηρᾶναι τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν, καὶ ἀβρόχως διαγαγεῖν τὸν Ἰσραὴλ, καὶ διαπεράσαι αὐτοὺς ἐκείνην τὴν φοβερὰν ἔρημον, ἦλθον

πλησίον ὀρίων Μωάβ, καὶ θεασάμενοι τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ οἱ Μωαβῖται, καθὼς γέγραπται, εἶπε Μωάβ τῇ γερουσίᾳ Μαδιάμ· νῦν ἐκλείζει ἡ συναγωγή αὕτη πάντας τοὺς κύκλῳ ἡμῶν, ὡς ἐκλείχει ὁ μόσχος τὸ χλωρὸν ἐκ τοῦ πεδίου. Ἦν γὰρ ἡ ἐπίσκεψις τοῦ λαοῦ χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων καὶ τῆς φυλῆς τῶν Λευϊτῶν, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος παρατάξασθαι ἐξ Ἰσραήλ, ἕξα 88 κόσιναι χιλιάδες καὶ τρισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι καὶ πεντήκοντα· καὶ πάντων τούτων αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος· καὶ συνόμιλος τοῦ Θεοῦ γενόμενος, καὶ τὴν δόξαν Κυρίου θεασάμενος, οὐχ ὑψώθη τῇ καρδίᾳ, οὐκ ἠμέλησε τῆς ταπεινοφροσύνης. Ὅθεν καὶ ἡ ἀγία Γραφή μαρτυρεῖ λέγουσα· καὶ ὁ ἄνθρωπος Μωυσῆς πραῦς σφόδρα παρὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὄντας ἐπὶ τῆς γῆς. Ἄλλ' ὠραῖος εἶ τῷ εἶδει, καὶ τῇ δυνάμει ἰσχυρός, καὶ διάδημα περίκεισαι; Ἄλλ' οὐκ ἀφίκου εἰς τὰ μέτρα τοῦ βασιλέως Δαυΐδ, ὃς ταπεινοφρονῶν ἔλεγεν· ἐγὼ δέ εἰμι σκώληξ καὶ οὐκ ἄνθρωπος. Ἄλλὰ γνῶσιν ἔχεις καὶ σοφίαν καὶ ἐγκράτειαν; Ἄλλ' οὐκ ἀφίκου εἰς τὰ μέτρα τῶν τριῶν παίδων, καὶ τοῦ προφήτου Δανιήλ· ὧν ὁ μὲν ἔλεγε· σοί, Κύριε, ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἡμῖν αἰσχύνη τοῦ προσώπου, ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη· οἱ δέ· ἐν ψυχῇ συντετριμμένη καὶ πνεύματι ταπεινώσεως προσδεχθείμεν. Καὶ εἰ οἱ δίκαιοι τοσαύτην ἐπεδείξαντο ταπεινώσειν, ποταποὺς δεῖ εἶναι ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς; Τὸ γὰρ ὑπεραίρεσθαι καὶ μέγα φρονεῖν, τῆς σαρκὸς ἐστὶ 89 φρόνημα· καὶ κατὰ τὸ λόγιον τοῦ Ἀποστόλου, εἰ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τῆς σαρκὸς θανατοῦτε, ζήσεσθε. Καὶ οὐ δυνατὸν τῶν παθῶν κατακρατεῖν, μὴ πρότερον τὴν ἀρετὴν κατορθωσάμενοι. Οὐκ ἀκήκοας δὲ οἷα ὑπέστη καὶ ὁ μακάριος Παῦλος ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας; Γράφει γὰρ ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον· τρις ἔρραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρις ἐνανάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα, ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις ληστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἔθνων, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις· ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψῃ· ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι· καὶ τὰ ἐξῆς. Ἄρα δυνάμεθα πρὸς ταῦτα ἀναχᾶναι; Καὶ ὄρα ἀρετὴν· μετὰ τοσοῦτους κινδύνους καὶ μετὰ τοσαῦτα κατορθώματα, ταπεινοφρονῶν ἔλεγεν· ἀδελφοί, ἐγὼ ἐμαυτὸν οὐπὼ λογιζομαι κατειληφέναι. 90 Ταῦτα δὲ ἔλεγεν ἐξορίζων τὴν ἔπαρσιν, ἐπιστάμενος οἷαν ὄργην κατασκευάζει τοῖς ἔρασταῖς αὐτῆς. Τί δέ ἐστὶν ὑψηλοφροσύνη; Ὅμοιον ἐστὶ τὸ ἐπαίρεσθαι, ὡς τὸ ὄνειδίσαι Θεὸν ἐπὶ τοῖς ἰδίοις κατορθώμασι. Καθάπερ γὰρ εἰς τὰ ἀνθρώπινα, ἐάν τις δῶ δόμα τῷ πλησίον, ἄρξῃται δὲ ὑπεραίρεσθαι κατ' αὐτοῦ, αἱ μὲν χάριτες τούτου ἐκχυθήσονται καὶ τὴν φιλίαν διαλύσει τοῦ πλησίον. Ὅθεν βδελυκτὸς ἐστὶν ὁ τοιοῦτος. Διὸ καὶ ὁ Κύριος καὶ κηδεμὼν τῆς ἡμετέρας ζωῆς, ξένους ἡμᾶς τούτου τοῦ ὀλεθρίου πάθους ποιῆσαι βουλόμενος, ἐδίδαξεν εἰπὼν· ὅταν πάντα τὰ διατεταγμένα ὑμῖν ποιήσητε, λέγετε, ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν. Μὴ ποιησάντων δὲ ἡμῶν, οὐδὲ καλεῖσθαι δοῦλοι ἀχρεῖοι ἐσμεν ἱκανοί· διότι μέγας ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ μεγάλα καὶ ἰσχυραὶ αἱ δωρεαὶ αὐτοῦ. Ἵνα δὲ μάθῃς ὅτι οὐ ταπεινολογεῖν μόνον ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὁ Κύριος, ἀλλὰ καὶ ταπεινοφρονεῖν ἔργῳ ἡμᾶς ἐπαίδευσεν, λέντιον περιζωσάμενος καὶ τοὺς τῶν Ἀποστόλων πόδας νιψάμενος. Διὸ λέγει· μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρῶτος εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. Ὅταν δὲ τὰ λυπηρὰ παρὰ γνώμην, ὡς κατὰ γνώμην, ὑπο 91 μείνης, τότε γίνωσκε σεαυτὸν εἰς μέτρα ἀνδρὸς ἐναρέτου καὶ ταπεινοῦ ἀφικέσθαι. Ἐξεπλάγην δὲ μαθὼν πῶς ἠνέσχου τῷ ἀπατηλῷ λογισμῷ τῷ ὑποβάλλοντί σοι τὰ ἀθέμιτα. Καὶ φημί· μέλλεις ἐν ταύταις ἀναλαμβάνεσθαι; Μᾶλλον, ὅσοι ἐφρενητίασαν ἐν ταύτης τῆς ὑποθέσεως. Εἶπον σεαυτῷ· σὺ τίς εἶ; Εἰς ποῖα μέτρα ἀφίκου; Ἥλιος εἶ; Μὴ κατ' ἐκείνον θαύματα

πεποίηκας; Οὗτος γὰρ διὰ προσευχῆς τὸν οὐρανὸν ἔκλεισε καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ· καὶ πάλιν διὰ προσευχῆς ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκε· καὶ πάλιν διὰ προσευχῆς τρεῖς πῦρ κατήγαγεν ἀπ' οὐρανοῦ. Ἀλλὰ τὴν πίστιν πᾶσαν κέκτησαι; Δὸς δοκιμὴν. Δείξον σημεῖα καὶ τέρατα· ἔγειρον νεκροὺς διὰ προσευχῆς· ἄνοιγε ὀφθαλμοὺς τυφλῶν· ἀπέλασον δαίμονας· καθάρισον λεπρούς· θεράπευσον χωλοὺς· βιάδιζε ἐπὶ θαλάσσης, ὡς ἐπὶ ξηρᾶς γῆς· μετάβαλε ὕδωρ εἰς οἶνον· χόρτασον ἐκ πέντε ἄρτων καὶ δύο ἰχθύων πλήθη ἱκανὰ διὰ προσευχῆς. Ἀψευδῆς γὰρ ὁ εἰπὼν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κάκεῖνος ποιήσει. Ἀλλ' ἴσως παρελθὼν τις λέξει· 92 ἂν οὖν [, φησί,] μὴ ποιήσῃ τις ἐκεῖνα τὰ θεοπρεπῆ πράγματα, οὐκ ἔχει ἐλπίδα σωτηρίας; Ἔχομεν ἐλπίδα σωτηρίας καὶ τούτων μὴ κατεργασθέντων δι' ἡμῶν, ἂν ὁμολογῶμεν τὴν ἑαυτῶν ἀσθένειαν καὶ ὀλιγοπιστίαν. Ὁ γὰρ ἀσθενὴς ἐλέους ἐπιδέεται, καὶ οὐχὶ ἐπάρσεως. Εἰ δὲ ἐλέους ἐπιδομέμεθα, χρήσομεν τῆς ταπεινοφροσύνης, ὅπως διὰ ταπεινοφροσύνης ἐπισπασώμεθα ἑαυτοῖς οἰκτιρισμοὺς παρὰ Κυρίου. Γέγραπται γάρ, ὅτι ἐν τῇ ταπεινώσει ἡμῶν ἐμνήσθη ἡμῶν ὁ Κύριος, καὶ ἐλυτρώσατο ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν. Καὶ πάλιν· ἔταπεινώθη καὶ ἔσωσέ με. Εἰ δὲ ἐπεριδόμενοι ἀνέμοις μέγα φρονοῦμεν, οὐδὲν ἕτερον ποιῶμεν ἢ ἑαυτοὺς κατακρημνίζομεν κατὰ τῆς ἀβύσσου. Μὴ οὖν παραδέχου τὴν νόσον τῆς ὑπερηφανίας, μήποτε τὰς φρένας σου ἐξάπινα ἀποσυλήσῃ ὁ Ἐχθρὸς. Ἀνάνηψον οὖν ἐκ τοῦ μετεώρου λογισμοῦ τῆς αὐταρεσκείας. Μὴ ἐπίβαλε δίκτυα τοῖς ἑαυτοῦ ποσί. Διάσμηξον τὴν σεαυτοῦ διάνοιαν τούτου τοῦ θανατηφόρου ἰοῦ διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης. Παιδεύσει σε ὁ τύπος τοῦ σαροῦντος τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν, ἐπικεκυφότος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ καθαρεύοντος. Πόσω μᾶλλον χρή ἐπιμελέστερον κύπτειν καὶ ταπεινοῦσθαι πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς 93 κάθαρσιν, καὶ μὴ ἔαν ἐν αὐτῇ ἄμισεῖ ὁ Θεός· ἐν γὰρ τῇ ταπεινῇ ψυχῇ οἰκεῖ ὁ Πατήρ καὶ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Γέγραπται γάρ· τίς μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομία, ἢ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; Τίς δὲ συγκατάθεσις ναῶ Θεοῦ μετὰ Βελίαλ, ἢ τίς μερὶς πιστῶ μετὰ ἀπίστου; Τίς δὲ συγκατάθεσις ναῶ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων; Ἡμεῖς γὰρ ναὸς Θεοῦ ἐσμεν ζῶντος· καθὼς εἶπεν ὁ Θεός· ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω· καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεός, καὶ αὐτὶ ἔσονταί μοι λαός. Διὸ ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει Κύριος· καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς· καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει Κύριος παντοκράτωρ. Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρῶμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ. Ὅταν οὖν ἀγωνισάμενος ἐξέλθῃς τῶν βιωτικῶν πραγμάτων, καὶ ἀφορισθῇς τῶν κλυδώνων τοῦ μοχθηροῦ βίου, τότε περισσοτέρως ἀγωνίζου τοῦ μὴ κοινωνεῖν τῷ ἀκαθάρτῳ πνεύματι τῆς ὑπερηφανίας, ὅπως σε εἰσδέξῃται ὁ Κύριος. 94 Ἀκάθαρτος γὰρ παρὰ Κυρίῳ πᾶς ὑψηλοκάρδιος. Οὐκ ἐννοεῖ δὲ τὸ πῦρ ἐκεῖνο, δι' οὗ μέλλομεν διέρχεσθαι; Ὅταν οὖν διελθόντες δι' ἐκείνου τοῦ πυρός, φωραθῶμεν καθαροὶ καὶ ἄμемπτοι, τότε ἐπιγνώσομεν ἑαυτοὺς, ὁποῖοί ἐσμεν. Ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει ἐκάστου τὸ ἔργον, καθὼς γέγραπται· ὅτι ἐν πυρὶ δοκιμασθήσεται. Δεηθῶμεν οὖν τοῦ Κυρίου ἐν ταπεινοφροσύνῃ πολλῇ, ὅπως ἐξέλθῃ ἡμᾶς ἐκ τοῦ φόβου τοῦ μέλλοντος, καὶ ἀξιώσῃ ἡμᾶς τῆς ἀρπαγῆς ἐκείνης, ὅτε οἱ δίκαιοι ἀρπάζονται ἐν νεφέλαις εἰς ἀέρα εἰς ἀπάντησιν τοῦ Βασιλέως τῆς δόξης, καὶ κληρονομήσωμεν μετὰ πραέων καὶ ταπεινῶν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὡς γὰρ γέγραπται· μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, οὕτως οὐαὶ τοῖς ὑπερηφάνοις καὶ ὑψηλόφροσιν, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ κάμιμος τοῦ πυρός. Ἐν γὰρ τῇ ὑπερηφανίᾳ κατοικεῖ ὁ εἰπὼν· τῇ ἰσχυί ποιήσω καὶ τῇ σοφίᾳ τῆς συνέσεως ἀφελῶ ὄρια ἐθνῶν, καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν προνομήσω· καὶ σείσω πόλεις κατοικουμένας, καὶ τὴν οἰκουμένην ὅλην καταλήψομαι τῇ χειρὶ μου 95 ὡς νοσιάν, καὶ ὡς καταλελειμμένα

ὡὰ ἀρῶ· καὶ οὐκ ἔστιν ὃς διαφεύξεταί με ἢ ἀντεῖπη μοι. Ἄλλὰ ἀποστελεῖ Κύριος ὁ Θεὸς Σαβαὼθ εἰς τὴν σὴν τιμὴν ἀτιμίαν, καὶ εἰς τὴν σὴν δόξαν πῦρ καιόμενον καυθήσεται. Καὶ πάλιν· σὺ δὲ εἶπας ἐν τῇ διανοίᾳ σου· εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβήσομαι, ἐπάνω τῶν ἄστρον οὐρανοῦ θήσω τὸν θρόνον μου, καθίσω ἐν ὄρει ὑψηλῶ, ἐπὶ τὰ ὄρη τὰ ὑψηλὰ τὰ πρὸς βορρᾶν· ἀναβήσομαι ἐπάνω τῶν νεφελῶν καὶ ἔσομαι ὅμοιος τῷ Ὑψίστῳ. Νυνὶ δὲ εἰς ἄδου καταβήσει καὶ εἰς τὰ θεμέλια τῆς γῆς. Φύγωμεν τοιγαροῦν τὴν ὑπερηφανίαν, ἣν μισεῖ ὁ Κύριος· ἀγαπήσωμεν δὲ τὴν ταπεινοφροσύνην, ἐν ἣ πάντες οἱ δίκαιοι εὐηρέστησαν τῷ Κυρίῳ. Μέγα γὰρ δῶρον ἡ ταπεινοφροσύνη· μεγάλη δόξα, μεγάλη προκοπὴ καὶ τιμὴ τοῖς κεκτημένοις αὐτήν. Ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ ἄπτωτος δρόμος καὶ ὀλόκληρος σοφία. Διὰ γὰρ τῆς ὑψηλοφροσύνης ἐταπεινώθη ἐκεῖνος ὁ Φαρισαῖος· καὶ διὰ ταπεινοφροσύνης ὑψώθη ὁ Τελώνης, μεθ' οὗ ἀξιῶσαι ἡμᾶς ὁ Κύριος τῆς ἀφθάρτου μερίδος σὺν πᾶσι τοῖς δικαίοις· ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.